ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **R. K.**, zast. Mgr. Jaroslavem Topolem, advokátem se sídlem Na Zlatnici 301/2, Praha 4, proti žalovanému: **Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje**, se sídlem 30. dubna 1682/24, Ostrava – Moravská Ostrava, ve věci ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 10. 2017, č. j. 22 A 185/2016 - 40,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 10. 2017, č. j. 22 A 185/2016 - 40, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Žalobci **se vrací** přeplatek na soudním poplatku za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč, který mu bude zaplacen z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám zástupce Mgr. Jaroslava Topola, advokáta se sídlem Na Zlatnici 301/2, Praha 4, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba na určení nezákonnosti zásahů žalovaného správního orgánu spatřovaných (i.) ve vynětí řidičského průkazu ze stěžovatelovy peněženky příslušníkem žalovaného, (ii.) v zadržení řidičského průkazu příslušníkem žalovaného.

[2] Podstatou projednávané věci je jednak otázka, zda byly dány důvody k zadržení řidičského průkazu stěžovatele podle § 118b ve spojení s § 118a odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), v rozhodném znění. K zadržení řidičského průkazu došlo v návaznosti na dopravní nehodu, kterou stěžovatel způsobil, a na zjištění, že již v minulosti pozbyl

řidičské oprávnění. Situace byla specifická v tom, že k zadržení nedošlo bezprostředně po příjezdu policistů na místo dopravní nehody, ale až s několikahodinovým odstupem, neboť stěžovatel byl na místě ošetřován zdravotníky a následně převezen do nemocnice.

[3] Zadruhé je sporná zákonnost způsobu, jakým byl řidičský průkaz stěžovateli odebrán. Zasahující policista si v nemocnici od zdravotní sestry vyžádal stěžovatelovy osobní věci a průkaz vyňal z jeho peněženky. Stěžovatel namítá, že k takovému jednání neudělil souhlas a zákon policistovi neumožňoval tímto způsobem jednat.

[4] Krajský soud dospěl k závěru, že podmínky pro zadržení řidičského průkazu byly splněny, přestože se tak stalo až několik hodin po nehodě v nemocnici. Časový odstup byl způsoben objektivními důvody a policista měl i za této situace povinnost chránit veřejný zájem na bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Zadržení řidičského průkazu bylo i za popsaných okolností v souladu se smyslem zákonné úpravy. Uvedenému závěru svědčí i jazykový výklad, neboť § 118b odst. 1, věta první, zákona o silničním provozu neuvádí, že k zadržení musí dojít přímo při výkonu dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu. Není podstatné, že stěžovatel nebyl v okamžiku zadržení v postavení řidiče ve smyslu § 2 písm. d) zákona o silničním provozu.

[5] Krajský soud nepřisvědčil názoru stěžovatele, dle kterého měl být aplikován § 34 odst. 1 zákona o Policii České republiky, v rozhodném znění, který upravuje odnětí věci. Řidičský průkaz není dle krajského soudu movitou věcí, ale oprávněním k řízení motorového vozidla, proto bylo správně postupováno podle § 118b zákona o silničním provozu.

[6] Dále uvedl, že policista měl na základě posledně zmíněného ustanovení pravomoc přijmout opatření k odstranění ohrožení veřejného zájmu na bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Ohledně skutkového průběhu věci vyšel z úředního záznamu ze dne 7. 2. 2017, č. j. KRPT-235985/PŘ-2016-070106, který sepsal zasahující policista, a uzavřel, že pokud stěžovatel neuposlechl výzvy k odevzdání řidičského průkazu, policista byl na základě § 114 zákona o Policii České republiky oprávněn překonat jeho odpor a řidičský průkaz mu odebrat.

[7] Neprovedl stěžovatelem navržený důkaz výslechem zdravotní sestry, jelikož jej vyhodnotil jako nadbytečný.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[8] Stěžovatelova argumentace spočívá v tvrzení, že policista mu nebyl oprávněn odejmout a zadržet řidičský průkaz, jelikož k tomu nedostal souhlas a zákon jej k takovému postupu neopravňoval. Stěžovatel trvá na tom, že na odnětí řidičského průkazu je třeba aplikovat úpravu obsaženou v § 34 odst. 1 zákona o Policii České republiky, jehož podmínky nebyly splněny. Má za to, že vycházet z § 114 téhož zákona nebylo namístě, protože § 34 odst. 1 je vůči němu speciální.

[9] V této souvislosti zmiňuje, že výslech zdravotní sestry nebyl nadbytečný, neboť ve věci zůstalo sporné, zda stěžovatel udělil souhlas k vynětí řidičského průkazu z jeho peněženky. Krajský soud nemohl za účelem zodpovězení této otázky vycházet pouze z úředního záznamu sepsaného policistou, neboť ten je jeho jednostranným písemným úkonem, ve kterém mohl uvést v podstatě cokoli.

[10] Dále brojí proti závěru, že v době zadržení řidičského průkazu již nemusel být v postavení řidiče; ze znění § 118b odst. 1 ve spojení s § 118a odst. 1 dovozuje opak. Tato podmínka nebyla splněna, jelikož již nebyl účastníkem silničního provozu a souvislost s ním byla přetržena převozem do nemocnice, hospitalizací, ošetřením, medikací a klidem na lůžku.

[11] Konečně namítá, že se krajský soud nevypořádal s jeho tvrzením o nevydání potvrzení o zadržení řidičského průkazu a nesepsání úředního záznamu.

[12] Žalovaný považuje kasační stížnost za irelevantní a ztotožňuje se s napadeným rozsudkem.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[13] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel je zastoupen advokátem [§ 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.")]. Poté přistoupil k přezkumu rozsudku krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost je částečně důvodná.

III. a) Zadržení řidičského průkazu

[15] Nejvyšší správní soud nejprve posuzoval otázku, zda byly splněny podmínky pro zadržení řidičského průkazu.

[16] Podle § 118b odst. 1, věty první, zákona o silničním provozu je policista oprávněn zadržet řidičský průkaz z důvodů podle § 118a odst. 1 písm. a) až h) téhož zákona. Jedním z těchto důvodů je, pokud řidič řídil motorové vozidlo, přestože mu byl soudem uložen trest nebo správním orgánem uložena sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel.

[17] Ze spisového materiálu vyplývá a stěžovatel nerozporuje, že dne 16. 10. 2016 v 9:30 hodin na silnici II/445 mezi obcemi Malá Morávka a Karlova Studánka způsobil dopravní nehodu. Nehoda byla oznámena operačním střediskem v 9:41 hodin a příslušníci žalovaného přijeli na místo nehody v 10:05 hodin, kdy začali provádět úkony šetření. Stěžovatel utrpěl při nehodě zranění, pro která byl kolem 10:07 hodin odvezen rychlou záchrannou službou do nemocnice v Krnově. Příslušníci žalovaného jej nestihli vyzvat k předložení dokladů potřebných k řízení a provozu motorového vozidla ani k dechové zkoušce, neboť mu byla v sanitě poskytována první pomoc. Při šetření dopravní nehody na místě pak zjistili, že stěžovatel má platnou blokaci řidičského oprávnění od 24. 7. 2014 s odůvodněním pozbytí řidičského oprávnění (zákaz řízení motorových vozidel). Po ukončení úkonů na místě v 11:35 hodin se v rámci šetření vydali do nemocnice, kam dorazili asi v 12:15 hodin. Následně došlo k zadržení řidičského průkazu.

[18] Stěžovatel spatřuje důvod nezákonnosti zadržení řidičského průkazu v tom, že k němu nedošlo přímo na místě nehody, tj. bezprostředně po té, co řídil motorové vozidlo, ale až o několik hodin později v nemocnici. Svoji argumentaci staví na výkladu § 118b odst. 1 ve spojení s § 118a odst. 1, dle kterého lze řidičský průkaz zadržet výlučně v silničním provozu a ve vztahu k řidiči motorového vozidla ve smyslu § 2 odst. 1 písm. d), kterým stěžovatel v nemocnici být nemohl, jelikož neřídil vozidlo.

[19] Nejvyšší správní soud k tomu ve shodě s krajským soudem uvádí, že stěžovatelův výklad nemá v dikci § 118b odst. 1, věty první, oporu. Citované ustanovení říká pouze to, že policista je oprávněn zadržet řidičské oprávnění a že se tak může stát z důvodů v § 118a odst. 1 písm. a) až h). Je pravda, že dle § 118a odst. 1 [p]*olicista může při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích přikázat řidiči motorového vozidla jízdu na nejbližší, z hlediska bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, vhodné místo k odstavení vozidla a zabránit mu v jízdě použitím technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla (dále jen "technický prostředek") nebo odtažením vozidla*. Z textu § 118b odst. 1, věty první, týkajícího se zadržení řidičského průkazu, je však zřejmé, že neodkazuje na celý § 118a, respektive jeho odst. 1, ale na důvody vymezené pod jednotlivými písmeny a) až h). V samotném § 118a se pak hovoří o „řidiči“ pouze ve vztahu k jeho minulé činnosti, kterou v nynější věci bylo řízení motorového vozidla přes uložený zákaz. Je přitom jasné, že v tu chvíli stěžovatel v pozici řidiče byl, jelikož vozidlo řídil.

[20] Popsaná odlišnost úpravy zadržení řidičského průkazu podle § 118b oproti zabránění v jízdě § 118a je logická s ohledem na rozdílnou povahu těchto institutů. Zabránění v jízdě spočívá v tom, že policista přikáže řidiči motorového vozidla jízdu na nejbližší, z hlediska bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, vhodné místo k odstavení vozidla a zabrání mu v jízdě použitím technického prostředku nebo odtažením vozidla. Z toho je zřejmé, že jej lze využít pouze v silničním provozu. Oproti tomu k zadržení řidičského průkazu může technicky dojít i za jiných situací.

[21] Z uvedeného dále plyne, že primárním účelem zabránění v jízdě je znemožnit pokračování v jízdě v konkrétní chvíli s konkrétním vozidlem. Při zadržení řidičského průkazu však jde o znemožnění řízení jakýchkoli vozidel, a to případně až do pravomocného rozhodnutí o přestupku, kterého se měla dotčená osoba dopustit a za který jí může být uložen zákaz řízení motorových vozidel. Držitel řidičského oprávnění má totiž po dobu zadržení řidičského průkazu obecný zákaz řídit motorové vozidlo (§ 118b odst. 2) a obecní úřad obce s rozšířenou působností může rozhodnout o zadržení řidičského průkazu až do doby pravomocného rozhodnutí o přestupku (§ 118c odst. 1).

[22] Byť se tedy v obou případech jedná o instituty používané z důvodů dle § 118a odst. 1 písm. a) až h), jejich cíle nejsou zcela totožné a nemusí být využívány ve stejných situacích. Pokud dojde k naplnění důvodů dle §118a odst. 1 a) až h), bude nutné dle konkrétních okolností věci posoudit, zda je vhodné přistoupit k zabránění v jízdě, zadržení řidičského průkazu, k oběma z nich, anebo k žádnému.

[23] Stěžovatelově názoru lze přisvědčit pouze v tom směru, že k zadržení řidičského průkazu může policista přikročit pouze v souvislosti s dohledem na bezpečnost a plynulost provozu (což ale není totéž jako bezprostřední souvislost se silničním provozem). V tomto ohledu krajský soud zcela správně uzavřel, že v nynější věci byla souvislost s dohledem na

bezpečnost provozu dána. Z výše popsaného skutkového děje je zřejmé, že policista přistoupil k zadržení řidičského průkazu v návaznosti na to, že stěžovatel způsobil dopravní nehodu a při jejím šetření bylo zjištěno, že má zákaz řízení motorových vozidel. Z těchto důvodů a ihned po té, co dokončil šetření v místě dopravní nehody, se za stěžovatelem vydal do nemocnice. Je jedině správné, že stěžovatele nelegitimoval v situaci, kdy mu byla poskytována první pomoc; bezprostředně po nehodě byl samozřejmě na prvním místě stěžovatelův zdravotní stav.

[24] Lze tedy uzavřít, že podmínky k zadržení řidičského průkazu podle § 118b odst. 1 zákona o silničním provozu byly splněny.

III. b) Vynětí řidičského průkazu ze stěžovatelovy peněženky

[25] Ve vztahu k otázce zákonnosti vynětí řidičského průkazu ze stěžovatelovy peněženky Nejvyšší správní soud především uvádí, že pro nynější věc jsou zcela irelevantní polemiky ohledně toho, zda je řidičský průkaz movitou věcí a zda je proto v případě jeho odnětí (kterým stěžovatel dle všeho myslí jeho vynětí z peněženky) nutné postupovat dle úpravy odnětí věci v § 34 odst. 1 zákona o Policii České republiky. Zákon o silničním provozu v § 118b obsahuje speciální úpravu zadržení řidičského průkazu, která v sobě zcela logicky nese i oprávnění policisty vyzvat k předložení průkazu, který má být zadržen. Vzhledem k této skutečnosti se při zadržení řidičského průkazu postupuje podle této speciální úpravy, a to bez ohledu na to, zda řidičský průkaz je nebo není movitou věcí.

[26] Nejvyšší správní soud dále ve shodě s krajským soudem vychází z toho, že v případě výzvy k odevzdání řidičského průkazu za účelem jeho zadržení z důvodů specifikovaných v předchozí části tohoto rozsudku je povinností osoby řidičský průkaz odevzdat. Stejně tak se v obecné rovině ztotožňuje s poukazem krajského soudu na to, že klade-li osoba odpor, který znemožňuje dosažení účelu výzvy, je policista oprávněn tento odpor překonat. Uvedené plyne ze zásady zakotvené v § 114 zákona o Policii České republiky.

[27] Stěžovatel se mylně domnívá, že namísto citovaného obecného § 114 zákona o Policii České republiky měl být aplikován speciální § 34 odst. 1 téhož zákona. V tomto případě totiž nejde o kolizi obecného a zvláštního pravidla jako tomu bylo výše, ale o výklad speciálního pravidla optikou jedné ze zásad prolínající se všemi postupy Policie a souvisejícími právy a povinnostmi osob.

[28] Důvodná je však stěžovatelova námitka, dle které zůstalo sporné, zda udělil souhlas k vynětí řidičského průkazu ze své peněženky, a krajský soud tedy nemohl skutkový stav postavit výlučně na úředním záznamu sepsaném zasahujícím policistou a bez dalšího neprovést navrhovaný výslech zdravotní sestry.

[29] Nejvyšší správní soud především uvádí, že pro posouzení projednávané věci je podstatné, zda stěžovatel policistovi souhlas dal. Byť policista měl na základě citovaných ustanovení oprávnění vyzvat stěžovatele k vydání řidičského průkazu za účelem jeho zadržení, neznamená to, že by v případě neuposlechnutí výzvy mohl za každých okolností použít libovolné prostředky k překonání kladeného odporu. Zaprvé k tomuto kroku může přistoupit pouze tehdy, pokud nelze účelu výzvy dosáhnout jinak (§ 114 zákona o Policii České republiky), zadruhé jeho postup musí být za všech okolností přiměřený (§ 11 téhož zákona). Za situace, kdy byl stěžovatel zraněný v nemocnici a neměl řidičský průkaz u

sebe, by se udělení svolení policistovi fakticky rovnalo vyhovění výzvě k odevzdání řidičského průkazu. V případě, kdy by souhlas dán nebyl, by však vynětí průkazu z peněženky představovalo zásah do stěžovatelova soukromí a bylo by nutné velmi pečlivě vážit a zdůvodnit, zda ještě je přiměřený nebo není.

[30] Stěžovatel v žalobě namítal, že policista nebyl oprávněn průkaz z peněženky vyjmout, pokud by mu k tomu neudělil svolení, tvrdil, že takové svolení neudělil, a na podporu svého tvrzení navrhl důkaz výslechem zdravotní sestry. Jestliže krajský soud následně při dokazování úředním záznamem zjistil, že zasahující policista prezentuje odlišnou skutkovou verzi ohledně udělení souhlasu, bylo jeho povinností se spornou otázkou dále zabývat. Tento úřední záznam fakticky není ničím jiným, než prohlášením zasahujícího policisty o průběhu potenciálně nezákonného děje, a to v písemné formě, která neumožňuje vnímat výpověď policisty vlastními smysly. Pokud tedy stěžovatel v žalobě prezentoval vlastní reálnou verzi událostí a na podporu svého tvrzení navrhl důkazy, krajský soud měl přistoupit k dokazování, kterým by uvedený rozpor odstranil. Vzhledem k tomu, že ve spisovém materiálu se nenacházely žádné další podklady, které by o sporné otázce vypovídaly, nabízelo se dokazování výslechem svědků, a to např. zasahujícího policisty nebo zdravotní sestry.

[31] V dalším řízení proto bude nutné, aby krajský soud provedl další dokazování za účelem zjištění, zda stěžovatel udělil policistovi souhlas k vynětí řidičského průkazu z peněženky. Bude na uvážení krajského soudu, který důkaz za tímto účelem provede, pokud jím však nebude výslech zdravotní sestry, neopomene jeho neprovedení znovu zdůvodnit. Pokud eventuálně dospěje k závěru, že udělení souhlasu je irelevantní a že tedy ani další dokazování není nutné, blíže rozvede úvahy, které jej k tomuto závěru vedly (viz bod [29] tohoto rozsudku).

[32] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že krajský soud se skutečně výslovně nevyjádřil k tvrzením stěžovatele o nevydání potvrzení a sepsání úředního záznamu, jak tvrdí v kasační stížnosti. Byť se jednalo o vedlejší argumenty, bude vhodné, aby se i o nich krajský soud v dalším rozsudku stručně zmínil.

IV. Závěr a náklady řízení

[33] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je částečně důvodná, proto napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Krajský soud v něm bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[34] Stěžovatel zaplatil na poplatku za kasační stížnost celkem 10 000 Kč, tj. o 5 000 Kč více, než činila jeho poplatková povinnost podle položky č. 19 sazebníku soudních poplatků, který je přílohou zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v rozhodném znění. Nejvyšší správní soud proto rozhodl o vrácení přeplatku na soudním poplatku ve výši 5 000 Kč, a to podle § 10 odst. 1, věty druhé, zákona o soudních poplatcích. Třicetidenní lhůta k vrácení částky ve výši 5 000 Kč vychází z § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. června 2018

JUDr. Radan Malík
předseda senátu